

דפ רשעה

בין הדף היומי ופרשת השבוע

ונילוי מצוץ

משפחה שכן היא הקיפה את השולחן ובתוספת זר הזהב שהיה סביב לשולחן היוו מין כתר לשולחן הנמצא אף הוא בראש הכלי.

אבל מה הקשר לציץ? נכון אמנם הגמרא דוחה את האפשרות ללמוד מציץ משום שהינו בגד ולא כלי כמו הכפורת אך מה עלה בדעת המקשן לדמות בין הכפורת לציץ בהקשר ללימוד לסוכה?

ברובד הפשוט ניתן להסביר שכפי שהסכך והכפורת בולטים בעליונותם ובחשיבותם בסכך ובארון כך הציץ בלם בחשיבותו ובעליונותו במבט על אהרון הכהן. וזה הדימיון.

אך ניתן אולי גם להסביר ברובד פנימי יותר על פי הסברו של הרש"ר הירש על הציץ. פירושו מתמקד במילות הפסוק "ונשא אהרון את עוון הקודשים". על פי דברי הגמרא וההלכה הציץ מרצה על טומאה שקרתה לדברים שעולים על המזבח כמו הדם, האימורים והקומץ. על טומאת גופו של הכהן (למעט טומאה בלתי צפויה) הציץ לא מרצה. על דברים הנאכלים מהקרבן אין הציץ מרצה עפ"י (פסחים עו.). רק דברים שעולים על המזבח והם קודש לה' כפי שכתוב על ציץ אהרון.

אומר הרש"ר הירש, הרעיון הפנימי בכל הלכות הציץ הנ"ל הוא שטומאה הינה מצב שבו כל יצור חי, כולל האדם, נכנע לכח המושל של הטבע והגוף. שיא השיאים בא לידי ביטוי במיתה, הפסקה מוחלטת של היצור החי ולכן היא החמורה מכל הטומאות.

להבדיל מהתורה המתארת מצב זה של טומאה כמקרה ('מקרה לילה') קיימת תפיסה הרווחת לרוב באומות העולם, לפיה, הכל נכנע לכפייתו הפיסיית של כח הטבע. תפיסה זו עומדת בניגוד גמור לרעיון המשכן הבא להעלות על נס את חירותו המוסרית ברוח היהדות של האדם בישראל הבלתי נכנע לכפיית הטבע. המשכן והמקדש הינם מקומות של השראת השכינה וכפרת עוונות של אותם אלו שחירותם המוסרית נכנעה לכוחות הטבע. אם הייתה נתפסת טומאה בדברים העולים על המזבח שממרתם לתקן הכניעה לכח הטבע, היה בכך בכדי לשבש את כל התפיסה לשמה הוקם המקדש.

זהו "עוון הקודשים", עליו מכפר הציץ שעליו כתוב ההכרזה "קודש להשם" המבטלת כל ניסיון לתפיסה משובשת.

גם הסוכה תפקידה להזכיר לאדם לאחר הימים הנוראים את השתדלותו המתמדת שלא לתת לחירותו המוסרית-יהודית-תורנית להיכנע לכוחות הטבע והטומאה. אולי זאת הסיבה שהסכך המהווה את עיקר הסוכה צריך להיות מדברים שאינם מקבלים טומאה.

ייתכן וזה הניסיון של הגמרא ללמוד מהציץ.

יהי רצון שנוכה לראות כהנים בעבודתם. אכ"ר.

בפרשתנו אנו קוראים על הציצוי לעשות בגדי קודש לאהרון ולבניו. אחד הבגדים הכלולים בציצוי הוא הציץ. וכך מצווה התורה על עשיית הציץ: "וְעָשִׂיתָ צִיץ, וְהָבָה שָׁהוּר; וּפְתַחְתָּ עָלָיו פְּתוּחֵי חֹמֶם, קֹדֶשׁ לַה' וְשָׁמַתְּ אֹתוֹ עַל-פְּתִיל תְּכֵלֶת, וְהָיָה עַל-הַמְצַנְפֹת אֶל-מוֹל פְּנֵי-הַמְצַנְפֹת, יְהִי וְהָיָה, עַל-מִצַּח אֶהְרֹן, וְנִשָּׂא אֶהְרֹן אֶת-עוֹן הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, לְכָל-מִתְּנֹת קֹדְשֵׁיהֶם; וְהָיָה עַל-מִצְחוֹ תָּמִיד, לְרִצּוֹן לָהֶם לְפָנַי ה'". (שמות כח, לו-לח).

זימן לימוד הדף היומי אֶזְכֹּר לציץ בדף ה. (שיילמד בעז"ה בו ביום קריאתנו על הציץ בשבת קודש) ממסכת סוכה שהתחלנו בלמודה השבוע.

הסוגיה מתחילה בדף ד' ע"ב ועוסקת בדברי המשנה, לפיהן גובהה המינימאלי של סוכה כשירה הינו עשרה טפחים. סוגיית הגמרא מנסה לברר מניין לתנא של המשנה מידה זו של עשרה טפחים.

הגמרא מנסה ללמוד מארון העדות (עליו קראנו בשבת קודמת, פרשת תרומה). גובה הארון כפי שכתוב בתורה הינו 'אמה וחצי'. לפי השיטה שאמרה היא שישנה טפחים א"כ גובה הארון היה תשעה טפחים, ומעתה נותר לברר מה גובה הכפורת. הגמרא מנסה להוכיח שגובהה של הכפורת (העובי שלה) הינו טפח וממילא ביחד עם תשעת הטפחים של הארון עצמו יש לנו עשרה טפחים.

הבעיה בפניה עומדת הגמרא היא שלמעשה התורה לא כתבה מה עובי הכפורת ולכן צריך לנסות ללמוד מכלי אחר. הגמרא מנסה ללמוד מהכלי בו נאמר השיעור הנמוך ביותר. הכוונה היא למסגרת של השולחן עליו מצויין בפירושו שגובהה היה טפח וממילא ניתן להסיק לגבי הכפורת שאף היא טפח. אם התורה לא ציינה מידה כנראה שלכל הפחות התכוונה למידה הפחותה ביותר הקיימת באותו נושא. שיטה מאד מצוייה בש"ס.

הגמרא אבל לא משוכנעת בלימוד זה ושואלת אולי נלמד מהציץ? – הציץ שיעורו קטן יותר מטפח, ואם אכן, לא ניתן ללמוד מארון, משום שאם את מידת הכפורת אני לומד ממידת הציץ, נמצא שכל הארון כולל הכפורת נמוך מעשרה טפחים.

הגמרא מאד מובנת בכך שרוצה ללמוד מידת הסוכה מהארון. יש להם מספר מכנים משותפים. שניהם בעלי אותה צורה הנדסית, שניהם בעלי גג, הסוכה בסכך והארון בכפורת ושניהם מיועדים להשראת השכינה. וכפי שאומרת הגמרא קול ה' היה נשמע בדיוק מעל הכפורת בין הכרובים וממילא אינו יורד מתחת לעשרה טפחים ולכן גובה הסוכה אף הוא עשרה טפחים. אך מה פתאום עולה בדעתה ללמוד את הכפורת מהציץ ומה הדימיון לסכך ולסוכה?

כבר הסברנו שקיים דימיון בין הסכך לכפורת שניהם מעין גג ובראש הכלי אותו הם משמשים. מסגרת השולחן אף היא קשורה לאותה